

doi <https://doi.org/10.18485/bratstvo.2024.28.7>
УДК 821.163.41.09:929 Фарчић А.

Рад примљен: 15.8.2024.

Рад прихваћен: 18.9.2024.

Стручни рад

ПОВРАТАК ЗАБОРАВЉЕНОГ ПЕСНИКА АНТУНА ФАРЧИЋА

Предмет овога рада су живот и дело заборављеног песника Антуна Фарчића (1890-1975), Корчуланина, који је велики део свога живота провео у Београду. Родом са Корчуле, одгојен у средини у којој су биле јасно изражене пројугословенске идеје, касније и просрпске, имао је много неприлика као њихов присталица. Студије француског језика и књижевности и историје завршио је у Паризу, у коме је упознао професора Београдског универзитета и научника, романисту Миодрага Ибровца. Дипломирао је 1924. године на Филозофском факултету у Београду и положио професорски испит на истом факултету код проф. М. Ибровца 1928. После службовања у разним местима (у Дубровнику, Шибенику, Никишићу) и градовима Србије (у Београду, Крагујевцу, Призрену), од пензионисања 1941. живео је 35. година у Београду, у коме је после смрти и сахрањен. Писао је поезију и драме, преводио је са француског језика, италијанског и немачког. Истовремено писао је и историографске расправе, на основу детаљних истраживања и познавања грађе о историјској прошлости Срба у Далмацији. Дуго су његова дела била само делимично позната. Његова изгубљена оставштина случајно је пронађена (делом у Вела Луци, делом у Београду). Пошто је највећим делом необјављена, захваљујући труду Информацике, њен београдски део је стручно обрађен а Фарчићеви рукописи су објављени у књизи Антонје П. Фарчић – Једна историја приморских Срба.

Корчулански песник и драмски писац, аутор низа прилога о историјској и културној прошлости Далмације, необична је личност која је

својим мало познатим делом расветлила, у низу расправа, многе теме из завичајне прошлости, а у поезији обележила драматичне периоде наше историје пред Први светски рат, између два рата и после Другог светског рата.

Рођен крајем XIX века, 1890. у Вела Луци на Корчули, у породици која је била пројугословенски опредељена, претрпео је многе невоље, као и сви његови савременици који су се одупирали однорођивању, италијанској и аустријској власти: од ране младости, под различитим властима, бивао је у затворима, у Сплиту, Шибенику, Дубовнику, Грацу, заједно са оцем интерниран у затворе Италије. После Првог светског рата његово удаљавање од југословенства и потпуно прилажење српској страни, доносило је нове неприлике, затворе и прогоне који су се непрестано надовезивали једни на друге.

Читав живот Антуна Фарчића протицао је у знаку промена власти у срединама у којима је живео, радио и стварао. Били су то: аустријска управа (до октобра 1918); прва, двогодишња, италијанска окупација (новембар 1918 – новембар 1920); Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца која је прерасла у Југославију (1921–1941); друга италијанска окупација (1941–1943); немачка окупација (1943–1944); Први и Други светски рат; Федеративна народна Република Југославија. Све ове промене и велики догађаји оставили су снажне трагове на његовом животу, на његовом школовању, утицали су на његова опредељења, на разнострани путеве који су га водили од места до места службовања, на његов непосредни историографски и књижевни рад, на његово лично осећање припадности.

Антун (Антоније)¹ Фарчић, професор, преводилац, политички радник, публициста, истовремено је био писац и историчар и то остао до краја живота, када су већ одавно престале његове професионалне посвећености и обавезе (пензионисан је као професор почетком Другог светског рата, а стварао је вредно у следеће три и по деценије живота). Веома плодан и посвећен свом историографском и књижевном раду, припадао је оним ствараоцима који нису заузимали прва места у областима којима су се бавили, историја их, с разлогом, не сврстава у редове најзначајнијих, чак ни значајнијих личности, али који су својим маром на свим пољима којима

¹ Његово крштено име било је Игњач Антун. Потписивао се: Антун, Антоније, Антон. Ови облици имена, писани ћирилицом и латиницом, срећу се у његовој преписци до краја живота, у преписци његове супруге Бранке (р. Ајдачић) и пријатеља, у рукописима, актима, у штампаним делима; у неким написима ословљава се као Анте, у писмима најближих пријатеља и чланова породице скраћеним именом Тони. Свој тестамент, који се налази у његовој београдској заоставштини (даље: Лична заоставштина А. Фарчића, Београд), писан руком у 70. години живота, потписао је именом Антон, ћирилицом: *Мој тестамент ... „ја, потписани, Антон Фарчић, пок. Петра, проф. у пензији, навршивши своју 70. годину живота...“*

су се посвећивали, доприносили разумевању времена коме су припадали, друштва, историјских промена у којима су учествовали, културног живота, науке, уметности. Они чине свеукупност једног времена и драгоцени су за васпостављање пуне и праве представе о њему. За Антуна Фарчића ово важи више но за многе друге мало познате или заборављене ствараоце јер је његову стваралачку и политичку и личну судбину у највећој мери одређивало време, са свим својим бурним променама с краја XIX и великог дела XX века, и та судбина је постајала сведочанство једнога доба.

***

Антун Фарчић је основну школу је завшио у Вела Луци. Школовање је наставио као ученик Мушке учитељске школе, познате „илирске препарандије“ у Арбанасима код Задра, која је имала велики углед и одшколовала током неколико деценија низ генерација учитеља у Далмацији. Многи од њених ученика постајали су угледни ствараоци у разним областима, међу којима је било и бивших Фарчићевих другова, а током свих година постојања и значајан број писаца. После завршене учитељске школе деветнаестогодишњи Антун Фарчић се вратио на Корчулу, на којој је 1909. започело његово службовање. Неколико година је радио као учитељ у школама у Блату (1909–1911) и родној Вела Луци (1911–1913), потом у оближњем Вигњу на Пељешцу и у Дугопољу у Далматинској Загори (1914–1915). У овом периоду значајно је било његово учешће у организовању културног живота у Вела Луци, у оснивању и раду „пјевачко-тамбурашког“ друштва „Хум“ са задатком да „пјевањем и свирањем шири просвјету и културу у народу, не мијешајући се у политику“². У Друштву је радио са великим заносом и вољом и допринео је његовом брзом уздицању³. Покренуо је у Друштву хумористичко-сатирички лист „Папатаж“, био је један од два главна уредника. У то време се окушао и на пољу драмског рада, локалним дијалектом написао је хумореску *Пицмохер*, која је изведена са успехом. Свестраност која је одликовала све програме културних друштава потврдила се и код Фарчића, који је касније, у славу обележавања једног важног локалног догађаја за „Хум“ 1925. написао песму *Попутница пјевачког тамбурашког друштва Хум*, за коју је музику компоновао диригент и хоровађа Друштва, пијаниста, његов друг из детињства, Велолучанин Никола Мирошевић компоновао „за мушки збор“.

² F. Oreb, *Pjevačko društvo „Hum“ Vela Luka, Osvrt na djelovanje društva od osnutka do danas*, Zbornik otoka Korčule, Zagreb, 1972, 2, 105–122; - *Kulturno-umjetničko društvo „Hum“*, Vela Luka, 1979.

³ Био је најпре члан оснивачког одбора, потом управног одбора, одора за „процјењивање рада и предавања“, повремено је бринуо о раду оркестра, у коме је свирао „берде и бугарије“, и драмске секције.

*Снажно јекни пјесмо наша, па загрми као гром,
И заори Велој Луци, завичају нашем, завичају нашем том...⁴*

Ова се песма – *Попутница пјевачког тамбурашког друштва Хум за мушки збор* сматрала незваничном химном Друштва и изводила се још и почетком осамдесетих година XX века:

„Ова је пјесма и сада омиљена међу Велолучанима, па је Друштво и данас изводи на јавним наступима“, како је записано 1972. године⁵.

У годинама док је био учитељ на Корчули и на Пељешцу Фарчић је отворено исказивао своје незадовољство аустроугрском политиком, због чега је касније неколико пута био затваран. Сећање на једно од тих тамновања, у Шибенику, описао је касније Иво Војновић у предговору Фарчићеве збирке песама *Стихови* 1924:

„Сјећате ли се, пријатељу, наше тамнице у Шибенику? Који разговори, које треперење свих душевних жица и тјелесних живаца, које страховање и које наде у оноликој тмини – Док су се толики сунчали и пјевали химне нашим тирјанима, ми смо у нашим ћелијама гријали своју наду у отсјеву ломаче на којој смо, дању и ноћи, изгарали лјеш Царства Лажи. – О она је наша чежња право имала! – Али у ономе бездахноме чекању колико тешких а и утјешних минута! –“

После завршетка Првог светског рата и повратка из депортације у Италији Антун Фарчић је добио могућност да се усавршава на студијама – „на високим школама у Паризу“ које ће га припремити за будућег професора у учитељским школама.

Фарчић се на Сорбони уписао на студије француског језика и књижевности и историје.

За време боравка у Паризу Фарчић је упознао значајног романисту и историчара књижевности и преводиоца из Београда, професора Филозофског факултета Миодрага Ибровца (1885–1973), који је имао великог значаја за његов даљи рад. Најпре их је зближила љубав према француској књижевности (обојица су је препевавали на српски) а потом и касније професионално и лично пријатељство. После завршених седам семестара на студијама на Сорбони, према одговарајућим административним условима, Фарчић се вратио у Дубровник, и наставио рад у школи. Дипломирао је на Филозофском факултету у Београду 1924. године, а четири године касније, на истом факултету, положио је професорски испит код професора Ибровца. О свему томе драгоцено сведочанство су сачувана

⁴ F. Oreb, *Pjevačko društvo „Hum“*, 112.

⁵ Исто.

Фарчићева писма Миодрагу Ибровцу⁶, која садрже и неке од до сада непознатих појединости из Фарчићевог живота.

Три године проведене у Дубровнику, како је писао професору Ибровцу донеле су му мир и испуњење великих жеља:

„Ево ме напoкoн лeпo смeштeнa у Дубрoвнику, у мeстy зa кoјим сaм дaвнo чeзнyо, и врлo зaдoвoљнa. Пoслe тoликo лутaњa, oвo ми врлo дoбрo дoлaзи, јeр ћy сaдa мoћи дa сe стaлнo нaстaним и срeдим и дa свoјy пoрoдицу oбeзбeдим...“⁷

Oвaј мир је крaткo трajaо. Истинa, услeдиo је зa Фaрaчићa вaжaн дoгaђaј, oбјaвљивaњe првe пeсничкe збиркe пoд нaслoвм *Стихoви*, у Дубрoвнику 1924, сa пeдгoвoрoм тaдa слaвнoг писцa Ивe Вoјнoвићa, сa кoјим је, кaо и сa њeгoвим брaтoм Лујoм Фaрчић биo у дугoгoдишњeм пријaтeљствy. Сa Ивoм Вoјнoвићeм дeлиo је и зaтвoрскe дaнe у тaмници у Шибeнику. Пoнoвo сe пoкрeтaлa хaјкa нa Фaрчићa, упрaвo је у тo врeмe штaмпa писaлa o њeгoвoм – нeпoжeљнoм – испoљaвaњу прaвoслaвљa (oптуживaн је дa је прoпaгирaо прeлaзaк у прaвoслaвнy вeру нeких пoрoдицa у Вeлa Луци). Oд тaдa, пa дo крaјa живoтa, збoг тoгa није имaо мирa.

O Фaрчићeвoм oднoсу прeмa прaвoслaвљy гoвoри јeднa њeгoвa кaснijа пeсмa, дaтирaнa 12. нoвeмбрa 1933, испeвaнa у слaву oсвeштaвaњa прaвoслaвнe црквe – „свeтoсaвскoг хрaмa“ – у Вису, пoд нaслoвoм:

ВИС

нa дaн oсвeћeњa српскo-прaвoслaвнe црквe

12. нoвeмбрa 1933⁸

Срeд oлујнoг мoрa, нa жaлимa Висa,
Сaв нaм сјaш у сунцу, свeтoсaвски хрaмe,

Слoвoм нaшeг спaсa, утeхe и слaвe
Вeкoвeчним слoвoм живoтa и смрти,
Слoвoм Мeтoдијa, Ћирилa и Сaвe
Кoг никaкaв нeћe нeпријaтeљ стрти...

⁶ Архив Српске академија наука и уметности, Заоставштина Миодрага Ибровца, 14450/283. Сачувано је пет Фарчићевих писама Миодрагу Ибровцу, писаних ћирилицом из Београда и Дубровника: Београд, 12. јул 1922; Дубровник 21. новембар 1923; Дубровник, 27. април 1923/треба:1924/; Дубровник, 25. фебруар 1928; Београд, 9. април 1934.

⁷ Исто, писмо од 21. XI 1923.

⁸ Под насловом *Светосавски храм на Вису*. На дан освeћeњa прaвoслaвнe црквe у Вису, Дубрoвaчкa трибунa, 1933, 5, 229, 1; пoд нaслoвoм *Нa дaн oсвeћeњa прaвoслaвнe црквe у Вису*, Хришћaнскa зaјeдницa, 1933, 12, 12, 2–3. - Пeсмy је унeо у збирку *Пeсмe*, Шибeник, 1934, 12–13. пoд нaслoвoм *Вис нa дaн oсвeћeњa српскo-прaвoслaвнe црквe*, 12. нoвeмбрa 1933 (нaвoди прeмa oвoм издaњу).

Уз свечане стихове, не нарушавајући тон песме, Фарчић је поменуо нападе на овај чин, а самим тим и на њега („злоћа на те погано се цери“, „...завере и омразе грубе“).

За Антуна Фарчића је, после година проведених у Дубровнику, наступала тешка деценија, испуњена несигурношћу и немирима, исцрпљујућим премештајима из једне школе у другу, из једног града у други због политичких неслагања са властима, у највећој мери због његових просрпских ставова. Од 1930. до 1941. променио је велики број школа у којима је радио – учитељских и гимназија, са осећањем дубоке неправде: 1930. премештен је из Дубровника у гимназију у Никшић; следеће, 1931, променио је две учитељске школе, у Дубровнику и у Шибенику; између 1932. и 1934. био је професор у Мушкој учитељској школи у Београду, потом у Шибенику и поново у Београду, у Петој реалној гимназији. Само годину дана касније уследио је нови премештај, у гимназију у Призрен, у којој је био и директор⁹, одакле је пребачен поново у Шибеник, па у Сарајево, одакле је „побегао“ и нашао се у Београду. На самом почетку Другог светског рата послан је на место директора Прве мушке гимназије у Крагујевцу, са кога је повучен крајем септембра 1941, пре трагичног стрељања ђака и професора¹⁰. Пензионисан је и тиме се, у основи, у Фарчићевој 51. години живота завршавала његова професорска каријера. Формално је враћен у скујбу одмах после рата, школске 1944/45. године у Мушку реалну гимназију „Милош Велики“ у Крагујевцу, као „професор без часова“¹¹ и потом коначно пензионисан.

У Београду је живео до смрти 1975. године.

Књижевни рад

Књижевни и шири стваралачки рад Антуна Фарчића историјске и животне околности поделиле су на два дела. Први припада оном који је отпочињао његовим најранијим књижевним белешкама и стиховима и наставаљао се поезијом, коју је објављивао у листовима и часописима; већином обједињеној у два збиркама. Прва је носила наслов – *Стихови*, штампана је латиницом у Српској штампарији у Дубровнику, 1924. године, са преговором Иве Војновића; друга, под називом *Песме*, издата је 1934, ћирилицом 1934, у Новој штампарији у Шибенику. Мањи број песама остао је ван ових збирки.

Овом првом периоду припада и једна до сада непозната Фарчићева рукописна антологија српске поезије у Далмацији коју је саставио године 1939. Новопронађени рукопис Фарчићеве антологије, који је открила и

⁹ Извештај за школску 1935-36 годину, Државна реална гимназија у Призрену, 1936.

¹⁰ *Споменица гимназије у Крагујевцу 1833–1988*, Крагујевац, 1989, 856.

¹¹ *Исто*, 869.

детаљно представила Софија Божић.¹² најмање је значајан по вредностима садржаја као антологија. Састављена је од избора из поезије Фарчићевих савременика. Значај овог избора је вреднији у другим одликама: коначно потврђује нека од битних животних доследних Фарчићевих опредељења, његову поетику, омогућава потпуније разумевање његовог књижевног дела и касније испољеног историјског мишљења који су била узрок његових великих страдања.

У другом периоду, после повлачења из јавности, у току тридесет и пет година наизглед мирног живота у Београду, непрестано је радио али су његова стваралачка опредељења била су умногоме другачија. Књижевним радом бавио се и даље, а напоредно са њим све се више окретао историји. Посветио се истраживању далеке прошлости Далмације и откривању богатих трагова српског постојања на том простору, који су и у старијој и новијој историји превиђани, занемаривани, прећуткивани, изостављани.

Своја књижевна интересовања, у другом периоду стварања, проширио је у великој мери према богатој легендарној историји Корчуле. На основу те грађе, настала је његова историјска драма у пет чинова *Турци под Корчулом*¹³. Односила се на популарну историјску легенду о турској опсади града Корчуле 1571. и о славном отпору који су пружили Корчулани уз помоћ одважних Корчуланки. Приповест о корчуланској победи Турака, која је непосредно послужила Фарчићу као извор за драму, најцеловитије је сачувана у савременом запису архиђакона Антонија Розановића. Фарчић је ову драму писао у време када се свечано обележавала 400. годишњица овог народног подвига у Корчули. Драма је датирана 15. VIII 1971. године. Поред примедби које су стављене на текст Фарчићеве драме (дон Иво Матијаца, тадашњи корчулански опат), није јој оспоравана могућност да буде изведена у „природним оквирима догађаја“.

У најужем кругу Фарчићевог интересовања за књижевност у овом времену било је и превођење, којим се бавио још од студентских дана, када је као романиста спознао величину и вредност француске поезије. У своју другу песничку збирку, из 1934. године, унео је низ својих препева из француске поезије Алфреда де Мисеа, Алфреда де Виња, Гијома Аполинера, Проспера Меримеа и других. То је било потпуно занемарено поље његовога рада, и готово да се и не помиње у литератури. Преводио је и са италијанског и са немачког језика.

У последњим годинама рада посветио се свом највећем преводилачком подухвату – препевавању Дантеових стихова. Рукопис препева *Пакла* сачуван је у Фарчићевој личној зоставштини.

¹² Софија Божић, *Антун Фарчић и српско песништво у Далмацији*, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд, 2024, LXXXIX, 17–35.

¹³ Из рукописа објављена у књ.: *Антоније П. Фарчић – Једна историја приморских Срба*, Београд, Информатика Институт за савремену историју, 2023, 424–540 (за штампу приредила Злата Бојовић).

Други период Фарчићвог рада, у области историје, веома је богат, и, по свему, њему се посвећивао у последњим деценијама живота у већој мери но књижевности. Само овлашни помен наслова његових историографских радова сведочи о природи и ширини његових интересовања: *Срби и поморство, истсоријски преглед од најстаријих времена до Првог светског рата; О државама приморских Срба* (Постанак српских приморских држава - о краљу Михаилу I, Михаилу II, о краљевима Стефану и Владимиру, о Захумљу, Србији Травунији и др), о успостављању Неретљанске државе, о постанку града Омиша и Омишкој кнежевини итд.

Ови прилози, који су отворили и осветлили многе тамне стране историје, од којих је већина остала у рукопису, када су објављивани (*Срби и поморство, истсоријски преглед од најстаријих времена до Првог светског рата*) доживљавали су велике оспоравања и критике, које нису биле аргументоване расправе већ изливи нетрпељивости према ауторовим идејним ставовима и према сваком покушају бављењем темама које је Фарчић покренуо.

***

Самотан ходам у јутарњем часу
по уској, цвећем обасутој стази...

Пурпурно иње по небу се расу
и магла бела кроз долину плази,

Лахор пун свеже јутарање милоте
Миричним грањем лепрша и душе.

Ја пред толиким обиљем дивоте
Побожно стојимм удивљене душе.

Звоњава мукла далеких звонова
Пределом целим разлеже се тајно,
А изнад стрмих, гранитних брегова
Истиче сунце велебно и сјајно... (*Исток сунца*)

... Тако то бива сваког божјег дана
Кад засја вила рајског ђулистана
и откад свето бронци моћне звуке
звонко разлежу изнад Веле Луке. (*Мој завичај*)

Овим дучићевско-шантићевско-војновићевским расположењем и стиховима улазио је у књижевност са великим жељама и очекивањима, тада међу писцима потпуно непознати Антун Фарчић, почетком тридесетих година XX века. Ни слутити није могао, као што то у тим годинама и не може да буде, да га је свет дочекивао на осојној страни и да му је одредио пут дуг 85. година да га пролази упорним покушајима да се остваре његове ране наде.

Животни пут Антуна Фарчића, на коме су се непрестано појављивале препреке, био је истовремено и стална борба са својим временом, политиком, друштвом, неспокојством, са људима, са тамошњим затвором, кроз које је полазио, са непризнавањем онога што је стварао. Увек у стрепњи да ће следећи дан осванути са наредбом за нови премештај, и службени део живота провео је са горчином у души.

Цео Фарчићев животопис јесте историја непрестаних прогона и „кажњавања“, оптужби и тамновања, неприхватања и осуђивања, најпре због страних прогона, потом због личних опредељења, идеја и идеала.

Све су животне неправде биле мање од оних које су нанете његовом делу. Нису то била само непризнавања тога дела, из времена када су објављиване његове песме, у листовима и у збиркама јер се већ тада о Фарчићу судило само по цени политичке подобности. Ту скупу цену плаћао је и све друго што је током низа деценија писао: његови рани историографски радови нису објављивани, драме и прееви из последњег тридесетпетогодишњег стварања такође, осим фрагментарно, остали су у рукопису; исту, и тежу судбину су имали и каснији историографски радови који су највећим делом остали недоступни јавности, а ако би се и појавили, изазивали су велику, некоректну критику.

Најзад, свим овим неправдама придружио се свесни и несвесни немар. После Фарчића остала је његова богата списатељска и друга лична архивска оставштина: једним делом у Вела Луци, у коју је, одкада се настанио у Београду, повремено одлазио, једним делом у пишевом београдском дому, у коме је стварао тридесет и пет година.

Оба дела Фарчићеве заоставштине, велолучке и београдске, које су делимично сачуване, имале су сличну судбину, делом су завршавале на отпаду, делом су изгубљене или разнете, делом уништене. У Вела Луци су папири спасавани из ватре, а они који су разнети са тешком муком су касније сакупљани, захваљујући архивским радницима који је о томе водили бригу. Београдска заоставштина је, после смрти Антуна Фарчића, била загубљена и случајно је откривена међу стварима „за изbacивање“ 1990, у кући Фарчићевог пребивања.

Београдска оставштина је, захваљујући разумевању и труду „Информатике“ и, у највећој мери, љубави њених чланова да се од заборава спаси део српске културне прошлости, сређена, стручно и научно обрађена и објављена у суиздаваштву са Институтом за савремену историју 1923. године у књизи *Антоније П. Фарчић – Једна историја приморских Срба*.

У „једној историји приморских Срба“ садржана је необична судбина учитеља, професора, историчара, публицисте, преводиоца, културног радника, политичара, коју су одређивали његови лични идеали, етички, национални, верски, неускалђени са пролазним идеалима времена, што је скупо „плаћао“ и за живота и после смрти. У готово случајном сусрету са његовом личношћу и у још већој мери у случајном сусрету са његовим

делом, са разумевањем неправде, ова књига је преузела на себе задатак да постхумно, скоро пола века после његове смрти, врати Антуна Фарчића, као ствараоца, оном делу културне и опште историје којој је припадао.

Злата Д. Бојовић*

Српска академија наука и уметности
Одељење језика и књижевности
Кнеза Михаила 35
11000 Београд

Кључне речи: Антун (Антоније) Фарчић, Корчула, Вела Лука, Миодраг Ибровац

Злата Д. Бойович

ВОЗВРАЩЕНИЕ ЗАБЫТОГО ПОЭТА АНТУНА ФАРЧИЧА

Темой данной работы является жизнь и творчество забытого поэта Антуна Фарчича (1890–1975) из Корчулы, который долгие годы прожил в Белграде. Уроженец Корчулы, воспитанный в среде, где четко выразились проюгославские идеи, позднее просербские, он испытывал немало трудностей, будучи их сторонником. Французскому языку, литературе и истории он учился в Париже, где познакомился с профессором Белградского университета и учёным, писателем Миодрагом Ибровацем. В 1924 году он окончил философский факультет в Белграде и в 1928 году сдал экзамен на звание профессора на том же факультете, у проф. М. Иброваца. Прослужив в различных городах Югославии (Дубровник, Шибеник, Никшич) и Сербии (Белград, Крагуевац, Призрен), вышел на пенсию в 1941 году и после этого 35 лет прожил в Белграде, где скончался и был похоронен. Он писал стихи и пьесы, переводил с французского, итальянского и немецкого языков. В то же время он писал и историографические работы, основанные на подробном исследовании материалов об историческом прошлом сербов в Дамлации. Долгое время его произведения были известны лишь частично. Его утраченное наследие было случайно найдено (частично в Вела-Луке, частично в Белграде). Поскольку оно практически не издано, благодаря усилиям «Информатики» его белградская часть была квалифицированно обработана, а рукописи Фарчича опубликованы в книге «Антоније П. Фарчић – Једна историја приморских Срба».

---

* bojoviczlata@gmail.com